

st. kpt. mgr inż. **Jacek ZBOINA**
Z-ca Dyrektora CNBOP
ds. Certyfikacji i Dopuszczeń

URZĄDZENIA TRANSMISJI ALARMÓW POŻAROWYCH I SYSTEMY TRANSMISJI ALARMÓW POŻAROWYCH – CERTYFIKACJA I DOPUSZCZENIA CNBOP

Streszczenie

W artykule przedstawiono zasady certyfikacji i dopuszczenia urządzeń transmisji alarmu pożarowego i całych systemów transmisji alarmów pożarowych.

Summary

This article presents rules of certification and approval the fire alarm transmission equipment and complete fire alarm transmission system.

Wstęp

Zagadnienie przekazywania (transmisji) sygnałów alarmowych i uszkodzeniowych z centrali sygnalizacji alarmu pożarowego, monitorowanego obiektu, do stacji odbiorczej alarmów pożarowych nie są skomplikowane, jednak mogą budzić wątpliwości natury technicznej jak i formalno prawnej. Ideą działania tych urządzeń czy systemów jest zapewnienie skutecznego przekazania informacji o pożarze z obiektu, nadzorowanego przez system sygnalizacji pożarowej, do jednostek PSP.

Poniższy artykuł ma na celu przybliżyć i wyjaśnić wątpliwości w zakresie obowiązków, jakie wynikają z przepisów prawa, w zakresie prowadzenia przez producenta/dostawcę oceny zgodności urządzeń transmisji alarmów pożarowych przed zastosowaniem wyrobu w budownictwie i dopuszczenia wyrobu - systemu transmisji alarmów pożarowych wykorzystywanych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej. Szerzej przedmiotowa tematyka będzie prezentowana w najbliższym czasie w CNBOP na seminariach i konferencji dotyczącej zagadnień związanych z problematyką transmisji alarmów pożarowych. W przygotowaniu w CNBOP jest również publikacja poświęcona tym

zagadnieniom, po zakończeniu prac nad nią będzie ona ogólnie dostępna o czym zamieścimy informacje na naszej stronie internetowej www.cnbop.pl.

I Podstawy prawne:

Z punktu formalno-prawnego dla przedmiotowego zagadnienia bez wątpienia znaczenie mają następujące przepisy:

- **[1] Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. 2009 nr 178, poz. 1380) wraz z aktami wykonawczymi:**
 - [1.1] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie wykazu wyrobów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego lub ochronie zdrowia i życia oraz mienia, a także zasad wydawania dopuszczenia tych wyrobów do użytkowania (Dz. U. nr 143 poz. 1002);
 - [1.2] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych czynności wykonywanych podczas procesu dopuszczenia, zmiany i kontroli dopuszczenia wyrobów, opłat pobieranych przez jednostkę uprawnioną oraz sposobu ustalania wysokości opłat za te czynności (Dz. U. nr 143 poz. 1001);
- **[2] Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz. U. nr 92, poz. 881) wraz z aktami wykonawczymi:**
 - [2.1] Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 8 listopada 2004r. w sprawie aprobat technicznych oraz jednostek organizacyjnych upoważnionych do ich wydawania (Dz. U. nr 249, poz. 2497);
 - [2.2] Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 11 sierpnia 2004r. w sprawie sposobów deklarowania zgodności wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym (Dz. U. nr 198, poz. 2041);
 - [2.3] rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 11 sierpnia 2004r. w sprawie systemów oceny zgodności, wymagań, jakie powinny spełniać notyfikowane jednostki uczestniczące w ocenie zgodności, oraz sposobu oznaczania wyrobów budowlanych oznakowaniem CE (Dz. U. nr 195, poz. 2011);
- **[3] Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U.2006 nr 156, poz. 1118 z późniejszymi zmianami);**
- **[4] Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności. (Dz. U nr 166, poz. 1360).**

II Podstawowe pojęcia i definicje:

Zgodnie z rozporządzeniem MSWiA z dnia 21 kwietnia 2006 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. nr 80 poz. 563):

„7) **urządzenie przeciwpożarowe** - rozumie się przez to urządzenia (**stałe lub półstałe, uruchamiane ręcznie lub samoczynnie**) służące do wykrywania i zwalczania pożaru lub ograniczania jego skutków, a w szczególności: stałe i półstałe urządzenia gaśnicze i zabezpieczające, urządzenia wchodzące w skład dźwiękowego systemu ostrzegawczego i systemu sygnalizacji pożarowej, w tym urządzenia sygnalizacyjno-alarmowe, **urządzenia odbiorcze alarmów pożarowych i urządzenia odbiorcze sygnałów uszkodzeniowych**, instalacje oświetlenia ewakuacyjnego, hydranty i zawory hydrantowe, pompy w pompowniach przeciwpożarowych, przeciwpożarowe klapy odcinające, urządzenia oddymiające, urządzenia zabezpieczające przed wybuchem oraz drzwi i bramy przeciwpożarowe, o ile są wyposażone w systemy sterowania.”

Natomiast zgodnie z rozporządzeniem MSWiA [1.1]:

„10.4.URZĄDZENIA TRANSMISJI ALARMÓW POŻAROWYCH

10.4.1. ZAKRES

Przedmiotem wymagań są systemy transmisji alarmów pożarowych służące do przesyłania alarmów pożarowych z central sygnalizacji pożarowej do stacji odbiorczych alarmów pożarowych oraz sygnałów uszkodzeniowych z central sygnalizacji pożarowej do stacji odbiorczych sygnałów uszkodzeniowych zgodnie z PN-EN 54-1 oraz z mandatem M/109 CONSTRUCT 96/167A.

Wymagania obejmują organizację systemów transmisji alarmów pożarowych, stawiane im wymagania dotyczące torów transmisyjnych i transmisji sygnałów, szybkości, niezawodności i bezpieczeństwa powiadamiania oraz wymagania stawiane urządzeniom wykorzystywanym do budowy tych systemów.

10.4.2. DEFINICJE

Urządzenie transmisji alarmów pożarowych i sygnałów uszkodzeniowych

Urządzenie transmisji alarmów pożarowych i sygnałów uszkodzeniowych (UTASU) służy do przesyłania alarmów pożarowych z centrali sygnalizacji pożarowej do stacji odbiorczej alarmów pożarowych oraz sygnałów uszkodzeniowych z centrali sygnalizacji pożarowej do stacji odbiorczej sygnałów uszkodzeniowych. (elementy E i J wg PN-EN 54-1).

Stacja odbiorcza alarmów pożarowych

Stacja odbiorcza alarmów pożarowych (element F wg PN-EN 54-1) przyjmuje i potwierdza alarmy pożarowe przesyłane przez UTASU. Wchodzi w skład centrum odbiorczego alarmów pożarowych, z którego dysponowane są siły i środki PSP.

Stacja odbiorcza sygnałów uszkodzeniowych

Stacja odbiorcza sygnałów uszkodzeniowych (element K wg PN-EN 54-1) przyjmuje sygnały uszkodzeniowe przesyłane przez UTASU. Wchodzi w skład centrum odbiorczego operatora systemu monitoringu.

Operator systemu monitoringu

Firma komercyjna, świadcząca usługę transmisji alarmów pożarowych z systemów sygnalizacji pożarowej do centrów odbiorczych alarmów pożarowych oraz przyjmująca sygnały uszkodzeniowe z central sygnalizacji pożarowej.”

III Certyfikacja urządzeń do transmisji sygnałów alarmowych i uszkodzeniowych

W chwili obecnej certyfikacja wyrobów (urządzenia transmisji alarmów pożarowych – „nadajnik” montowany w monitorowanym obiekcie) odbywa się w oparciu o ustawę o wyrobach budowlanych wraz z ww. aktami wykonawczymi. Dokumentem odniesienia w procesie certyfikacji (określającym wymagania techniczne dla wyrobu) jest norma wyrobu PN - EN 54-21. Systemy sygnalizacji pożarowej – Część 21: Urządzenia do transmisji sygnałów alarmowych i uszkodzeniowych. Certyfikacja na zgodność z przedmiotową normą jest możliwa w systemie krajowym znak B budowlany lub europejskim oznakowanie CE. Wcześniej (tj. przed opublikowaniem normy wyrobu PN EN 54-21) dokumentem stosowanych w procesie oceny zgodności odniesienia była aprobaty techniczna CNBOP. Wykaz wszystkich certyfikatów CNBOP wydanych dla tych wyrobów (urządzeń transmisji alarmów pożarowych) dostępny jest na naszej stronie internetowej www.cnbop.pl. W wykazie tym znajdują się certyfikaty budowlane (znak B, oznakowanie CE) oraz certyfikaty, dobrowolne w rozumieniu ustawy o systemie oceny zgodności, wydane na podstawie wcześniejszego brzmienia art. 7 ustawy o ochronie przeciwpożarowej i rozporządzenia MSWiA z 1998 roku (certyfikaty zgodności CNBOP) obowiązującego do 23 sierpnia 2007 roku zastąpionego rozporządzeniem [1.1]. Posiadanie certyfikatu dobrowolnego jest całkowicie niezależne i nie jest tożsame ze spełnieniem postanowień obowiązkowej oceny

zgodności wyrobów budowlanych. Dlatego w dyskusji o certyfikatach podkreślenia wymagają następujące istotne fakty:

- zakres certyfikatu (czyli jakiego wyrobu, konfiguracji, elementów systemu dotyczy),
- rodzaj certyfikatu (w systemie budowlanym – znakowanie wyrobów budowlanych znakiem budowlanym B, oznakowanie CE, dobrowolny, lub inne),
- na zgodność z (potwierdzenie z jakim dokumentem odniesienia - normą, aprobatą techniczną lub inną specyfikacją techniczną - wyrób jest zgodny),
- okres ważności certyfikatu,
- dane techniczne (jeżeli są w certyfikatach tzw. „europejskich” – upoważniających do znakowania wyrobów znakiem CE na ogół nie epoda się danych technicznych) – opisują urządzenie, określają jego możliwości techniczne, ale i ograniczenia),
- inne dodatkowe informacje, np. dotyczące stosowania etc.

IV Świadectwa dopuszczenia dla systemów transmisji

Świadectwa dopuszczenia dla wyrobu (systemy transmisji) wydaje się aktualnie w oparciu o ustawę o ochronie przeciwpożarowej (art. 7) wraz z aktami wykonawczymi cytowanymi powyżej. Natomiast dokumentem odniesienia (określającym wymagania techniczne dla wyrobu) jest aktualnie pkt. 10.4 rozporządzenia MSWiA [1.1]. Świadectwa dopuszczenia wydaje CNBOP tylko w systemie krajowym.

Wykaz świadectw dopuszczenia CNBOP wydanych dla tych wyrobów (urządzenia transmisji alarmów pożarowych w rozumieniu rozporządzenia jako systemy transmisji alarmów pożarowych – „nadajnik” wraz z urządzeniem odbiorczym) dostępny jest na naszej stronie internetowej www.cnbop.pl

Podsumowanie

W podsumowaniu należy podkreślić, iż wyrób (urządzenie transmisji alarmu pożarowego) stosowany w budownictwie powinien być oznakowany znakiem B lub oznakowaniem CE po przeprowadzeniu oceny zgodności i wystawieniu deklaracji zgodności przez jego producenta. Niezależnie, wyroby wprowadzane do użytkowania w jednostkach ochrony przeciwpożarowej lub przez nie wykorzystywane powinny być oznakowane znakiem CNBOP - jednostki dopuszczającej (świadectwo dopuszczenia CNBOP – badania i dopuszczenie wyrobów) po przeprowadzeniu dopuszczenia. Ważne jest, iż norma PN-EN 54-21, jak również aprobaty techniczne CNBOP określają wymagania tylko dla urządzenia

transmisji sygnałów alarmowych i uszkodzeniowych tj. „nadajnika”. Tym samym zakres certyfikatu odnosi się również tylko do urządzenia transmisji alarmu pożarowego.

Znacznie szerszy zakres mają świadectwa dopuszczenia CNBOP potwierdzające zgodność wyrobu z wymaganiami pkt. 10.4 rozporządzenia [1.1], ponieważ dotyczą całego systemu transmisji w rozumieniu „nadajnik”, stacja odbiorcza i urządzenia pośredniczące. Wyjaśnić należy także, iż wyroby - urządzenia transmisji alarmu pożarowego - poddane ocenie zgodności w CNBOP przed opublikowaniem normy PN-EN 54-21 znakowane znakiem B zgodnie z deklaracją producenta, spełniają wymagania aprobaty technicznej CNBOP.

Podkreślić trzeba również, iż wymaganie jw. w uproszczeniu nazwane – posiadania certyfikatu zgodności (znak B lub oznakowanie CE) i świadectwa dopuszczenia CNBOP - zastosowanie ma do obiektów budowlanych nowo wznoszonych, a także w przypadku przebudowy, rozbudowy, zmiany sposobu użytkowania, o czym mowa w przepisach budowlanych, oraz w przypadku podłączania istniejącego obiektu do tzw. monitoringu pożarowego w chwili obecnej. Ważny jest przede wszystkim moment wprowadzenia do obrotu i zastosowania w obiekcie danego urządzenia, systemu transmisji alarmów. Jednakże przypomnieć należy również, iż **nie jest to wymaganie nowe**, zatem certyfikaty powinny posiadać wszystkie urządzenia transmisji alarmu pożarowego zastosowane w budownictwie od daty wejścia w życie w/w aktów wykonawczych do ustawy o wyrobach budowlanych. Natomiast świadectwa dopuszczenia wszystkie systemy transmisji alarmów pożarowych wprowadzane do użytkowania lub wykorzystywane przez jednostki ochrony przeciwpożarowej po 23 sierpnia 2007 roku tj. wejściu w życie w/w aktów wykonawczych do ustawy o ochronie przeciwpożarowej.

Przywołania w tym miejscu wymaga także Art. 5 Ustawy o ochronie przeciwpożarowej w brzmieniu: „**Właściciel, zarządca lub użytkownik budynku, obiektu lub terenu, obowiązany do założenia urządzeń sygnalizacyjno-alarmowych, zobowiązany jest połączyć te urządzenia z najbliższą komendą lub jednostką ratowniczo-gaśniczą Państwowej Straży Pożarnej, o ile w tym budynku, obiekcie lub na terenie nie działa jego własna jednostka ratownicza.**”

- § 27 rozporządzenia MSWiA w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów, w brzmieniu: „Właściciel, zarządca lub użytkownik obiektu, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej, **jest obowiązany uzgodnić z właściwym miejscowo komendantem powiatowym (miejskim) Państwowej Straży Pożarnej sposób połączenia urządzeń**

sygnalizacyjno-alarmowych systemu sygnalizacji pożarowej z obiektem komendy Państwowej Straży Pożarnej lub obiektem wskazanym przez tego komendanta.”

Jak można wnioskować po liczbie firm, posiadających zarówno certyfikaty jak i świadectwa dopuszczenia dla przedmiotowych wyrobów, zakres stosowania przepisów jw. jest szeroki, aczkolwiek jego przestrzeganie pozostawia wiele do życzenia mimo ustawowych rygorystycznych sankcji, zarówno prawa budowlanego jak i ochrony przeciwpożarowej wynikających z niestosowania ich postanowień. W konkluzji należy jedynie zwrócić uwagę na odpowiedzialność odpowiednio producenta jak i właściciela lub użytkownika obiektu, a także przedstawicieli jednostek ochrony przeciwpożarowej w tym zakresie.

Literatura:

1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. 2009 nr 178, poz. 1380);
2. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie wykazu wyrobów służących zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego lub ochronie zdrowia i życia oraz mienia, a także zasad wydawania dopuszczenia tych wyrobów do użytkowania (Dz. U. nr 143 poz. 1002);
3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie szczegółowych czynności wykonywanych podczas procesu dopuszczenia, zmiany i kontroli dopuszczenia wyrobów, opłat pobieranych przez jednostkę uprawnioną oraz sposobu ustalania wysokości opłat za te czynności (Dz. U. nr 143 poz. 1001);
4. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (Dz. U. nr 92, poz. 881);
5. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 8 listopada 2004r. w sprawie aprobat technicznych oraz jednostek organizacyjnych upoważnionych do ich wydawania (Dz. U. nr 249, poz. 2497);
6. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 11 sierpnia 2004r. w sprawie sposobów deklarowania zgodności wyrobów budowlanych oraz sposobu znakowania ich znakiem budowlanym (Dz. U. nr 198, poz. 2041);
7. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie systemów oceny zgodności, wymagań, jakie powinny spełniać notyfikowane jednostki uczestniczące w ocenie zgodności oraz sposobu oznaczania wyrobów budowlanych oznakowaniem CE (Dz. U. nr 195, poz. 2011);

- 8 Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. 2006 nr 156 poz. 1118 z późn. zmianami
- 9 Ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. nr 166, poz. 1360);
- 10 PN - EN 54-21. Systemy sygnalizacji pożarowej – Część 21: Urządzenia do transmisji sygnałów alarmowych i uszkodzeniowych.